

ناهنگی نازادی و نه قین

پیشکش به خوشه ویستانی سه فہر کردووم:
حسین، عزیز، بایز، جلیل، مینہ، سه لاح

سلیمان قاسمیانی "کاکہ"

ناوه روک:

به شی یه که م:

۵	۱- پیشمه رگه ی کریکاران
۷	۲- دهوری به راوه ژوو
۹	۳- به یادی هاوریانی نوور
۱۱	۴- بو شه هیدان
۱۳	۵- سهنگه ری شورش
۱۵	۶- مافی یه کسان

به شی دووهه م:

۱۸	۱- من و دل
۲۰	۲- ههستیکی ساکار
۲۱	۳- دیمه نی دیداریک
۲۴	۴- ماته م گرتوو
۲۶	۵- یه ک له سه دی به یانی یه ک
۲۹	۶- ئای بو سووری!
۳۱	۷- چاوه کانت

به شی سیسهه م:

۳۴	۱- هه لده که وئ
۳۵	۲- چوار چوارینه
۳۶	۳- دوو رییان
۴۲	۴- تهنگانه
۴۳	۵- پهیکه ره ی نازادی
۴۵	۶- هیوای ئه مجار
۵۲	۷- بو بزه ی تو
۵۳	۸- وینه ی ناته واو
۵۶	۹- ملکی مه منووعه

۵۹	۱۰- دیاری
۶۱	۱۱- به کوردی و کورتی
۶۳	۱۲- شین
۶۴	۱۳- تیک گه‌یشتن
۶۶	۱۴- هه‌ستی سه‌براو
۶۹	۱۵- له نیوان دوو په‌رده‌ی ژین دا
۷۳	* فهره‌نگوک

پیشه کی:

خوینهری بهریز! ئەم کومەله شیعرە ئیستا له دەستت دایه، به شیک له شیعره کانم ده گریته بهر که له بهینی ساله کانی ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۹ ی زایینی دا هاتوونه دنیا. له و ماوهیه دا زور شیعره دیکه شم هه برون که له کومەله شیعره تر دا بلاو کراونه ته وه. شیعره کانی ئەم کومەله ته نیا له چهند کوری شیعره دا خویندراونه ته وه و له شوینی تر دا بلاو نه کراونه ته وه. ئەم شیعرانه مندالی سهرده می تایه تی خویانن و ته بیعی یه که رهنگی ده وره کانی جورا و جوری ژیا نی شاعیریش به روخساریانه وه دیار بی. به بروای من شیعر - هونه ر و ئەدهب به گشتی - ناتوانی له گیره و کیشه کانی کومەلایه تی دا خوی بی لایه ن دابنی و ئینکاری ته سیرری سهرده م به سهر ناوه روک و شکلی به ره مه که ی دا بکا. ئەو که سه ی که ئیددیعا بکا به ره مه می هونه ری و ئەده بیه که ی له سه رووی کیشه کومەلایه تی هه کان و سهرده می خوی دایه، یان خوی فریوده دا یان کلاو له سه ری خه لک ده نی.

شاعیریش هه ر وه ک کومەله که ی له ئالوگوری دا یم دایه. به ره مه کانی ئەمرو ی من، ئیتر ناتوان هه ر وه کوو به ره مه کانی دوینی و چهند سال له وه پیشم بن! چون نه دنیا ی ئەمرو، دنیا ی دوینی یه و نه من له ته من و ته جروبه دا راوه ستاوم. ئەگه ر بیت و بمهه وی ئەمرو به سهر شیعره کانی چهن سال له وه پیشم دا بچمه وه، دلنیا م که که میان وه ک خویان ده مینه وه. ته بیعی یه که ئەم کاره ناکه م، چون نامهه وی شیعره کانم وه کوو زه لامیک بکه ونه بهرچاو که رهنگی مندالیان به چاو نه دیتوه و هه لچوونیان به سهر بالای بیر و ته من دا پیوه دیار نه بی!

کاکه

نوامبری ۱۹۹۴

پیشمرگه ی کریکاران

با دهنک داته‌وه له دنیا
له هه‌ر شوینی ده‌س پی‌ی بگا
تالا‌ه‌لگری بی باکین
داواکاری دنیا‌ی پاکین
دنیا‌یی بی چه‌وساندنه‌وه
حوکمی به‌ده‌س گه‌لانه‌وه
حوکمی سووری کریکاران
سوسیالیسمه، ئاسوی جی‌ه‌هان
رووخاندنی چه‌وسینه‌ران!

پیشمرگه‌ی شورشی ئیرانین
گیان فیدای به‌ش مه‌ینه‌تانین
مشتی پولای گه‌لی کوردین
ج‌ه‌نگاوهر و وریا و مه‌ردین
پشت ناب‌ه‌ستین به‌بیگانه
هیزی گه‌ل پشتیوانمانه
له‌سه‌ر مافی گه‌لان سوورین
په‌یگیر، بی وچان، جه‌سوورین
به‌هیزی گه‌ل پشت ئه‌ستوورین!

هه‌رچه‌ن که‌ریگه‌مان دووره
سه‌خته، خویناوییه، سووره
سل ناکه‌ین له‌مه‌رگ و نه‌مان
گیان به‌خت ئه‌که‌ین له‌ریی ژیان
له‌شمان ده‌که‌ینه‌پردی سوور
له‌م سنووره بو‌ئه‌و سنوور
ده‌نوسین به‌خوینی گه‌شمان

ولات ده‌کینه گورستان
له هه‌موو کونه‌په‌رستان!

پیشمه‌رگه‌ی کریکارانین
پشتیوانی جووتیارانین
کومه‌له‌ی زه‌حمه‌تکیشانین
کومه‌له‌ی زه‌حمه‌تکیشانین!

ئالان - بیژوی - بهاری ۱۳۶۰

***

دهوری بهراوه ژوو

له ناسوی بهرزی برواوه
چاو دهبرمه زامی قوولم
زووخاوی چهن هزار ساله ی
دهرد و مهرگ و جم و جولم
دهبینم چی بهخته وهره
هزاران بی بهختی تهخته
پایه ی تهختی زولم و زوری
ملیون کهلله سهری سهخته!

خوم مال کاول، نهخوش، برسی
دنیاش له رهنجم رازاوه
نهمدیوه رنگی نازادی
له کوت، سیداره، بهولاوله
ژینم دهویت و سهربهستی
رزگاری له هرچی بهنده

رووخاندنی نیزامی که
به رهنج و خوینه و بهنده!

دهسه لاتداری سهرمایه
سهرتا به پا غهرقی چه که
دهم و دهزگای چهوسانه و هی
هزار لک و پر که له که
تا نهم هه بی چاره رهم
دیل، بهری له مافی رهوا
یا ده بی من بم یا کو ته و
چیکه دهردم ناکا دهوا

خوینی به ملیونان هه ژار
له کارگه و کیلگه ی دی و شار
له گشت دهسکردی رهنج و کار
شهپول ده دا و ده کا هاوار:
- ههستن جه ماوهری خه لک
تهنیا زوره، زوردار دهخات
راپه رینی چه کدارانه
دنیا ی کون ژیر و ژوور دهکات!

دهبی یهک بگری هیزی کار
به باوهری سووری، چه کدار
تیک بدا نه زمی سهرمایه
بینیته روو چینی هه ژار
دهسه لاتی سووری شورا
یه که م پله ی رزگار بوونه
به رابهری کریکاران
به رهو سوسیالیسم چوونه!

به يادی هاوريانی نوور

سلاو هاوريی ئه فینی سوور
سلاو پشکوی گهشی ریی دوور
سلاو رولهی کریکاران
زه ده ی تیری سته مکاران
ئهوا یاده له دلداران
له سه به رزی فیداکاران!

خوناوهی خوینه که ی تویه
له سه به لکی گولی جویه
سه رانسه ر خاکی ئه م ناوه
له بروای تویه راماوه
له بروای سووری یه کسانیت
له تیکوشان و لیزانیت!

له ئاسو ورشه داره "روو" ت
له گهل هه تاوا بوو به جووت
سه به رزانه چووی بی پشوو
ئهو ریگه یه ی له بهرت بوو
په یمانه و ریگه ت هه ر ماوه
تا هه تا نه یخه ی نه لاوه!

ئهو قینه ی پشکوت له تاسه ت
به یادی دوایین هه ناسه ت
ده یکه ی نه هیزی ئاگرده ر
به لینی بی هه تا کوو سه ر
هه ل بگرین ئالای سه نگره ت
تا کوو وه دی دی باوه رت!

شهید تو هر له گلمانای
شهید تو هر له دلمانای!

رمبته، ۱۳۶۱.۶.۱۵

***

بو شه هیدان

ئەي هەفالاڻي شه هيد ئەي روله کاني سەرفەراز
ريره واني بي وچاني تا به ئاخري ربي خەبات
شوره لاواني دليري سەنگەري چينايەتي
پرده بازاني پياسەي ربي چەتووني روژەلات
پەلکي داري شادي گشتين، ئيوه هەرگيز نامرن
نامري ئاگر هەفالاڻ، ئيوه کلپەي ئاگرن!

ئەي بەرەنگاراني هيوای مەهوراني سەرزەوي
روله کاني بي وچان رامالەري داگيرکەران
پالەواناني قەلاي چيني کريکاري هەزار
تيکدەراني نەزم و باوي چەپەلي چەوسينەران
پەلکي داري شادي گشتين، ئيوه هەرگيز نامرن
نامري ئاگر هەفالاڻ، ئيوه کلپەي ئاگرن!

ئيوه تا دنيا، هەتاکوو کومه لي ئينسان هەيه
تيشکي خوري پر له تينن، نيشته جيبي سەر دلي گەل
تاو و تيني گەرمي جەرگي پيشرەواني شورشن
ريگەتان هەر زيندوووه و ماوه و دەميني روو بە کەل
پەلکي داري شادي گشتين، ئيوه هەرگيز نامرن
نامري ئاگر هەفالاڻ، ئيوه کلپەي ئاگرن!

ئەي هەفالاڻي لەخوبوردووي بەريزي ربي نەجات
شەرتي يارانە، کە دەبرين تا بە ئاخري ريگەتان
ربي رەهايي کاريجەر، ئينساني گيرودەي سەتم
ربي لە بنهيناني استثماری گشت بەش مەينهتان
پەلکي داري شادي گشتين، ئيوه هەرگيز نامرن
نامري ئاگر هەفالاڻ، ئيوه کلپەي ئاگرن!

دلنيابن ئەي مە لي ريگەي سەفەر گرتوو لە بەر

تولہیی خوینی رژاوی ئیوہ دستینینہوہ
تا وہ دیہینانی یه کسانی مروف له م خاکه دا
سہنگہری بہرزی شہرہ فتان، وہک قہلا دیلینہوہ
پہلکی داری شادی گشتین، ئیوہ ہہرگیز نامرن
نامری ناگر ہہفالان، ئیوہ کلپہی ناگرن!

نالان - بیژوی - ۱۳۶۲.۴.۷

***

سه‌نگه‌ری شورش

کوردستان هر به‌رزه تالات
ساله‌های ساله هر والایت
به‌ران‌به‌ر به‌داگیرکه‌ران
چه‌قلی، قه‌لای، مشتی پولایت
سهرت به‌رزه تا تاسمان
ده‌تپاریزن زه‌حمه‌تکیشان
ئه‌وان له‌تون، تو له‌وانی
شورش و تو پشت و په‌نان!

ئه‌مجاره‌یان لاری نابی
له‌ ژیر هه‌زار زه‌بریش دابی
خاکت به‌گونیش بکیشن
قه‌ت ئه‌م شورشه و ئادابی

نافه‌وتین و به‌رقرارن
پیشمه‌رگه‌ی سوور پایه‌دارن
جه‌نگاوهرانی ئه‌م جارته
هه‌لچنی سه‌رمایه‌دارن!

هر بستیکت پایگا بی
هه‌زار داگیرکه‌ری تیابی
هه‌رواش ده‌نگت به‌رزه و دلیر
هه‌تا زه‌حمه‌تکیشی مابی
هه‌لده‌چنین هیزی داگیرکه‌ر
به‌هیزی سووری راماله‌ر

هیزی پیشرهوی دی و شار
تهیاری یهک بیر و باوهر

تاسوی رووناکه هیوامان
بو پیشهوه به بی لادان
دهبی تیکدهین ئەم نیزامه
به بی راوهستان و رمان
هیزی ئیمه داهینهره
دژی کوپلهتی بهشهره
دنیا ی بهری له داگیرکه
سروهی یهکسانی له بهره

کوردستان سهنگهری شورش
رهنجهران لهشکهری شورش
تیکشکانه بههره ی دوژمن
کارگهرن، رابهری شورش

مافی یه کسان

ژن ئه‌ی نه‌وای بی نه‌وایی
ژن ئه‌ی ته‌می ناره‌وایی
له سه‌ر بالای زیده‌بایی

نیواونیویکی جیهانی
هه‌ژارترینی زه‌مانی
بیه‌ش له مافی ئینسانی

***

ژنان له ده‌وری سه‌رمایه
که ژین رهنجیکی به‌ر بایه
جنسیکن بی قه‌در و پایه

گیروده‌ی بیگاری مالن
کارگه‌ری مایه به‌ تالن
زیندانی عه‌بای ره‌ش‌تالن

***

دیلن، ژیرده‌س، نه‌حه‌ساوه
له ژیر بارا پرووکاه
دین و قانون، ریگه‌ی داوه

به‌لام بی ئیوه، نازادی
گه‌یین به‌ ده‌وریکه‌ی شادی
هه‌رگیز ناگا به‌ مرادی

***

ٲيوه هيڙي مهڙني گه لن
بال و ٲهل و چاوي مه لن
مه لي بي بال، دوور له كه لن

ٲيوانه ي ٲازادي ٲنه
ٲن دي ل بي، ٲازادي ونه
كومهلگا تاره و بي شنه

***

دهبا دهو ري كويله داري
برووخيت و ٲاسه واري
نهميني ستم، هه ٲاري

وهرن ٲنان، بينه مهيدان
دٲري كوت و بهندي ٲيان
بو ٲيني شاياني ٲينسان

***

كومهل هه رگيز نابي رهها
گه ٲيوه به مليونهها
شورش نه دا ٲيتان بهها

قهلاي رهشي مال برميين
ٲه رده ي عهبا ههلدرين
خهوي ستمكار بزرين

***

دهبا هه سٲين ٲه ي بي به شان
بو مافي يه كسان شان به شان!

بہ شی دووہہ م:

خوشہ ویستی سووری سوور

من و دل

به‌رگی سه‌فهری پوشیوه
دلی ماتهم لیداوی من،
که‌وتوته ریگه‌ی سه‌خت و تووش
زه‌حمه‌ت سه‌ری لی دهر‌به‌ری.
کووچه و کولانیکی دهر‌وون
نه‌ما سه‌د جار سه‌ری نه‌دا
به‌لام ئیسته‌ش هه‌ر دی و ده‌چی
وه‌کوو ئیسته‌ری سه‌فهری!

هه‌رچی شه‌وه
ده‌س ده‌داته دهر‌دی دنیا و
تارام تارام
به‌سه‌ر جه‌سته‌ی ئاواتم دا
په‌ژاره شور ده‌کاته‌وه.
هه‌رچی کاته‌ لیم ده‌بیته ئاسنگه‌ر و
په‌یتا په‌یتا
به‌ر ده‌بیته سینگی هه‌تیو
مه‌راقم پی ده‌خواته‌وه!

***

من و دل چاره‌ناچارین
حیسابی کونه‌ لیک دهر‌که‌ین
به‌یه‌ک ناشین له‌ لایه‌ک هه‌ور و هه‌للا
لایی تاو و ساو.
به‌هوی میهر و موحببه‌ت، ره‌سمی هاوال و دهر‌ و جیران
وتم: تاکه‌ی به‌خورایی دهر‌وی ریگه‌ و
ده‌به‌ستی چاو؟
وتی: ناشاره‌زای له‌م ری و ره‌سم و له‌م وت و ویژه

هتا مابم دهروم ريگم،
تهگر گيريش له سهر ري بي!

له بو كهوتووي كه نار و قوژبنان، ژين چي وهدهس نادا
گريده شارهزايه، بووكي تاواتي موسه لاهم دي

***

وتم دهس هه لگره،
بهس بكوته دهرگاي سينگي بيچاره
دهقالبابي پساوه و خاوهني مال
ههر له خه و دايه!
وتي بهنديم و بهندي ههول ته دا و
دايم له فكريه
قهلاي زيندان برووخيني و
رها كا چي له بهندايه.

تهگرچي سالههايه
ههر له هه لپهركيي رههايي دام
هتا بم شهرته ناوه ستم،
نه وهستان ژيني تيدايه!
له ري دام خوم و هه ولم
بزو خه ياله ي بوته هاومالم
كه دهستيش پيي نه گات،
هيواي گه شي بينيني تيدايه!

ههستیکی ساکار

دهریایه ک شهپول داویژی، ئارامی لیپه لگراوه
که فچه رینه ده می گهرمی، زاری هاواری کراوه
ئهو دهریایه دلی منه که وتوو تهوه جوش و خروش
ئهو شهپوله خوینی منه، قهلبه زه ی ژینی هه لداوه!

ئهستیره میه ک ده جریوینی، له ناو شهو گاریکی رهش دا
کز ده بیت و سه ره لده دا، له ئامیز هیوایی گهش دا
ئهو ئهستیره چاوی منه، چاوه روانی هه قالی سوور
ئهو هیوایه یاری منه، ئاوی ژینه له ناو لهش دا!

ئالایی سوور هه لکراوه له سه ر لوتکه ی شاخیکی سوور
شهبه قی پیروز و سووری، دلان ده له رینی له دوور
ئهو ئالایه خوشه ویستم، خوشه ویستی سووری سووره
ئهو شهبه قه، ههستی گهرمه، له ناو ناخیکی پر له نوور!

دیمه‌نی دیداریک!

خوشه‌ویستم!
دهمی بوو خه و
هه‌لپرووکا بوو ژیانی
له ژیلهموی دوو چاوی سووری چاوه‌روان،
پاسه‌وانی هات و نه‌هات!
خو هه‌ر وه‌ک شورهبی دهم با
راده‌نیش‌ت له گه‌ل دیتنی
ته‌می بالای هه‌ر ریپواری
که ره‌د بایه،
وه‌ک هه‌ناسه‌ی نه‌رمی شنه
به دهم خه‌یال و خه‌ونی سوور!

***

که تو هاتی
برگه‌ی "بریا، بریا" ی ژینم
له شه‌پولی سووری نیگای پر له ژینت دا
توایه‌وه!
دوو چاوی ماندووی "نه‌هاتی"
هه‌لپه‌رکیی "هات" ی خوشه‌ویست
بوو به میوانی ئوخه‌یان!

که تو هاتی
ره‌نگی‌تر دنیای گرت‌ه به‌ر
بووی به شه‌ونم و سه‌رتاسه‌ر
به سه‌ر دار
به‌رد،

گل

گول

گیا ...

شهوقت پڙاند!

بووی به تروسکه‌ی ناره‌زو

خوینی تازه‌ی

ژینی سووری

پر کامه‌رانیت له ره‌گما

خسته ریگا!

***

خوشه‌ویستم!

دهمی بوو چاوی تاواتم

بریپوه‌ئه و روژه سووره‌ی

تو بیی و وه ک گولی سهرچل

دهشتی دل برازینیپوه و

من وهک بولبولی بریندار

به هه‌ناسه‌ی دهرده‌داری

خونچه‌ی هه‌زار وتار و باس

بیشکوینم

بچریکینم!

به‌لام هه‌یهات ...

که تو هاتی و

وه کوو پهری خوشه‌ویستی

بالت کیشا به گیانم دا،

ههرچی کردم

دهنگم قوم بوو

له دیار سه‌مفونی سلاوت و

وتارم لی بوو به بزه!

کاتی دهستت نایه دهستم

توهی باس،
توهی پرسپاری
شه و روژی نههاتیم بوو و
ناپرومه کول ...

له ژیر گهرمای
نیگاگانی مه‌ند و گه‌شت دا
توانه‌وه!

ده‌ستم
چاوم
زارم ... هه‌موو
به موسیقایه‌کی خاموش
هاواریان بوو:
خوشه‌ویستم!
خوشه‌ویستی ده‌ریایه‌که
هه‌رگیز له توفان ناکه‌وی و
کولی دلی
ده‌روونی پر ناله و ژانی
شه‌پول شه‌پول ده‌درکینی و
ده‌هاژینی دنیای بیده‌نگ!

بزه‌م به دل ته‌یدا به‌لین:
- خوشه‌ویستم
خوشم ده‌وی ... خوشم ده‌ویی!

ماتہم گرتوو

له ههلهپه رکیبه دلان ته مرو، گول بوو به میوانی سه ما
سووریکه دا به زولفانی و پیچیک به بالای پر ته ما
گه ری شایه گه شانده وه له بهر دیده ی پر له شاییم
کاتی که شای سووره گولان، دهستی شایه گوشه قایم
به ته سپایه ههله ده ستاوه و پیی داده نا به سه ر عه رزا
په ری ره زاسووکه به هار، شایه له ته نداما ده رزا
چاوی به دم عه رزه وه بوو، مه گه ر جار جاره نیو نیگا
په رده ی شهرمی لادابایه و سه ری به گول هه لبریا
قه تره قه تره شهرمی شیرین ده رزایه سه ر لاچاوی گول
ده تگوت په نجه پیی بولبوله، کوتراوته سه ر دلی کول
خوین ده گه رایه روومه تی کیژی شهرمیونی به ناز
سوور هه لده گه را گولی سوور، وه کوو قه لبیکه پر له راز
وه ک پتی خوین کلو کلو شهرم و حجب و حه یا ده هات
رووی ده کرده ده می گول و باری ده خسته لیوی مات
شایه، شهرم، شوخی، ماتی، تاواز و بیده نگی گه رم
هه را و هوریا، حجب و حه یا، خالی سووری کولمی نه رم
دیمه نی وای خولقاندبوو، گیژی ده دا به گومی دل
به "شه قه" وه راوه ستابووم، له ده رونیشا چلا و چل
مه لی هه ستم شابال کیشاو، ده هات، ده چوو به ویره ویر
بو هه ر گولی سووجه ی ده برد به یادی سوور گولی بی پیر

***

گه ر ده گه را به دم سه روه ی شادی زه ماوه ندی گولان
له سه ر په نجه ده رویی بووک، به ره و زاوای له بهر دلان
گولی من له و زه ماوه نده، خونچه بوو ده می نه کراوه

سایه‌ی ماتم له سهر بالای، وهک مژ له دهوری کیو ماوه!
بلیی گول بویه تهم گرتی له جهنگه ی شادی و جهژنا
شهواره‌ی بولبولی پیکاو به تیری خوی وهبیر هینا؟

سیسیر ، ۱۳۶۱-۱۱-۱۶

***

یه ک له سهدی بهیانی یه ک

ئاوا بوو تهرمی تاریکی
روژ هاته دهر له نزدیکی
"بانه"، له پشتی "تاربه با"
دای له "سهردهشت" ی پر سهفا
پۆلی گزنگی زیری روژ
"گرده سوور" یان گرتوه کوش
تیکه لاهو بوو، سووری ههتاو
له گهل خاکی سوور دا تهواو
رووی کرده خواری بهرهو دهشت
سوور هه لگرا هه موو "سهردهشت"
چوار دهوری شاری دهتهنی
سپای سووری نوور به تهنی
حالی ده کا که بهیانه
دلی، مهیلی له سهیرانه

خه و دهچری شنه و فهزا
له چاوی جوانی پر هزا
دهنگی توحه ی گاوانی شار
دهپشکنی کووچه و بازار
به ریوهن لاهوی خویندهوار
بهره و باخی قهراخی شار
چاویان لیلی خه، له جیوه
دهرس دهخوینن به ریوه.

گیزه و ویزه‌ی سه‌ماوه‌ری □
له چاخانه دیته ده‌ری
ژی‌ر و ژووری ئاو دراوه
حازر خزمه‌تی ته‌واوه
سه‌ر به‌ره‌و شار له گوند و دی
به‌م به‌یانه که‌وتوونه ری
شیرفروشی ناسک، نازدار
کیژی دیهاتی ده‌وری شار
سه‌یر که و بکره له‌م باخه
که‌نگر، کووزله، گیلاخه
غه‌واره و خویی له‌م حاله
ده‌س پیش ده‌خن، گاله گاله!

فه‌رشی شار گه‌سک دراوه
به‌ر دووکان ئاوپرژینراوه
قه‌رتاله‌ی ته‌ماته و میوه
که تا بن گوپی ئاخنیوه
کاکه هه‌باس یا قادرخان
ده‌مپینن له به‌ری ئاشان
گیره و کیشه و تیکه و لیکه
له حاجی مه‌جید چاو لیکه
لای قه‌پان له خه‌لک ده‌گری
هه‌ر ده‌یکاته روژی حه‌شری
مه‌لاییکه و کعبه و ره‌سوول
به شاهید ده‌گری بو دوو پوول!

نازانم چون، له چی بدویم
ئه‌م دیمه‌نه نه‌تۆری لیم
وه‌سفم کردبی یه‌ک له سه‌دان
"سه‌رده‌شت" و به‌هار و به‌یان
هه‌رچی بلیم ناته‌واوه
له‌م دیمه‌نه چ گونجاوه ...
یارت وه‌فادار ببوایه

دهستت له مل بگردایه
روو به رووی ئەم ئاسو سووره
گونای سووریت به بی شووره
تیر مژی با و بمردایه
له بیوه فا بهری بوایه!

سیسیر ، ۱۳۶۲-۱۰-۲۸

***

تای بو سووری

چاوی بهیا ن دپشکوی به تیشکی سووری ههتاو
تاسو لیوی تهر دهکا به زیری سووری توواو
چاوی خوماری کیژی بهیانی؛ روژ دهریژی
به کلی کلدانی کهل، که سووره و شه و دهیژی!
تهنانهت وشکه سوفیش به سووری دهچنه نویژی!

***

پیشهنگی چوار وهرزی سال، بههاری تازه زاوه
به نهفوسی مهسیحای، گول و مهل دینه پاوه
سهرقافلهی گول و گیای، سووره گوله و هه لاله
سووری تاقه گولی سوور، شینی دهخاته زاله!
قاسپهی کهوی دهنوک سوور، گورانی سهری ساله!

***

رووسووره کاکي فه لا، رهنجی سالی دیته بهر
کاتی بهره می سووره، گه لایوژ هاتوته دهر
له سه پشته کیلگی سوور، دهغل و دانی زهرده بوو
دهداته چنگی گیرهی، گاسووری له خول بهربوو
هیوای به سووره دانه، نهک زهرده کای تیهه لچوو!

***

ئه و کاتهی که شه و زهنگ، دنیا دهگریته خووه
تهنیا تاگری سووره، بیره وینیی له تووه
هیرشی سوول و سهرما، له جهرگهی وهرزی زستان

گرفه‌ی گری تاگره، دمیوه‌ستینی له هه‌یوان
چوو بو پیشوازی نه‌وروز، تاگره سووره‌ی کوردستان!

***

مایه‌ی حه‌یاتی گشتی، سه‌رچاوه‌ی هیزه، تینه
ئه‌و خوینه سوور و گه‌شه‌ی، ریواری له شه، ژینه
له نیو ده‌ماری سووردا، ژیان‌به‌خشه، رووناکه
خوینی ناو ده‌ماری ره‌ش، نیوه‌مردوو، هیلاکه
دلش که جیی ئه‌فینه، سووره گولی چالاکه!

***

نازانم که دلی من وه‌ک دلی ته‌بیعه‌ته
یا من و ئه‌و یه‌کین و سووریمان ته‌ریقه‌ته؟!
هه‌ر دوو زار و شیواوی سووره گول، ره‌نگی سوورین
هه‌ر دوو ده‌گرینه باوه‌ش، سووری و له سوئی ره‌نجوورین
هه‌ر دوو که سووری نه‌بی، دلسارد و زه‌رد و زوورین!

سیسیر ، ۱۳۶۲.۱۰.۳۰

***

چاوه کانت

نازه نین، ئەی بەژن و بالا توولی شووشی شلک و خاو
نازه نین، خورشیدی خاوەر، خاوەری جەرگ و هەناو
وا لە بەر چاوی مرووژی سەر زهوی، زاوه بەهار
من هەموو کاتم بەهاره، هەر که بت بینم بە چاو
لەنجەکتە مضرابی هەلپەرکیی دلی دیوانەیه
سا موخەببەت که و مەوهستە، تا نەوهستی ژینی لاو
چاوه کانت، چاوه "کانی" تازەزاوی سەرزهوین
دین لە ناو دل ریدەخەن توفان بە قەلبەز، بەر بلاو
چین ئەری ئەم جووتەچاوه؛ چاوه، چەم، رووبار، زی؟!
پایبەندی کامە دینەن؛ مەند، خور یا تیکە لاو؟!
بینە گۆ گەر چاوه کانت، بتمووین ریی ناکهوی
باسی موسیقا بکا... ئیما و ئیشارەت دینە ناو
مەستی مەستی کردم ئەو یەک نیونینگایەت، وەک بە مە
سەر هەتاپای بەندەنم تاژن کرابی و دارژاو!
چاوه کانت بوونە دیدە ماری ئەفعی و من نەچیر
سا وەرە و قەسەدی سەرم که، نیمە بال دەرچم لە داو
دەرد و دەرمانی منن ئەو دیدە مەستانەت، دەسا
ئەی تەیب و قاتلم، روحمی، شفایەک، بمکە قاو
سەر دەدەم گەر ری بدە مژم شنهی چاوهی نیگات
قور دەپیوم گەر بتارینی لە من "باز"ی نیگاو
روژ و شەو جارێ لە خاوەر دیتە دەر هەتاوی سوور
من بە هەر جار دیتنی تۆم، هەلدەدا سەر سەد هەتاو
وەصفی تو چون دیتە سەر کاغەز بە دیوانی شیعر
شاهیدم ئەم بەیتە شیعرانەن، لە رووتا هەلقولاو
نازه نین، حوسنی جەمالت تیرە، خوزگەم باطنیش

تاوهها پرداخت بایه و میهره‌بان توتوت سلاو!
گول ته‌گه‌ر باطن وه‌کوو ظاهر نهره‌نگینیی به جووت
یاره‌بی تاھی دلم بگری به‌ری روژت، ته‌واو!

سیسییر ، خاکه لیوه ی ۱۹۸۴

***

به شی سیهه م:

بو کوتره شینهی نازادی

هه‌لده‌که‌وئ

روژئ دیت و هه‌لده‌که‌وئ
تیشکی رووناکی سه‌رکه‌وئ
زوردارانئ کونه‌په‌رست
خوراک و خه‌ویان بره‌وئ!

سیسیر ، زستانی ۱۳۶۱

***

چوار چوارينه

دهليم بولبولم و دهخوینم
به چریکه م گول ده دوینم
دهلین بوت نییه بخوینی
که وایی بوچی بمینم؟

کیویک له م بهر، کیویک له و بهر
لهش لیک تالاو، ئەم پهراو پهر
سنوور لیکی هه لبریون
گهرچی یه کن، یارن، هاوسهر

دوژمن به شاخ و کیودا هات
بکا نازادی کش و مات
تریه ی دلی خه لک ووتی
تا سهرکه وتن: خه بات خه بات!

ژیان چی یه؟ تیکوشانه!
بی سروهتن له م جیهانه.
بو ناسایشی گشت ئینسان
سووکایه تی به نه مانه!

دوو رییان

ټه‌ی بالا به‌رزی رهش ټه‌سمه‌ر
که‌وی کویستانی دل، دولبه‌ر
ټه‌ی عه‌رعه‌ری ټه‌برو که‌وان
نازداره‌که‌ی شیرین زمان
ټه‌ی چاوره‌شی زولف تا تا
شوخی، شه‌نگی... له‌گشت کاتا
له‌گه‌لمه‌نیگای خومارت
بزه‌ی شیرنی شه‌کر بارت
له‌دلمايه‌یادی یاریت
په‌یمان، به‌لین، وه‌فاداریت
ټیستا که‌ش ماوه‌له‌یادم
په‌یمانمان، یاری دلشادم
ټه‌و روژه‌ی که‌وه‌ک گوله‌باغ
باغی "گوره‌دیم" له‌قهراغ
ټاوايي‌خنجیلانه‌مان
دهم‌له‌سه‌ر ده‌م، ده‌س له‌ملان
من‌مه‌جنوون و ټه‌تو له‌یل
له‌ش له‌خوشه‌یستی که‌یل
به‌دلی پر ټاواته
به‌چاوی شاد و ماته‌وه
بریارمان دا‌هه‌تا ماوین
پیرین، گه‌نجین، ټه‌گه‌ر لاوین
بی‌یه‌ک ژیان نه‌به‌ینه‌سه‌ر
ټالقه‌ی ده‌سمان ټینینه‌ده‌ر!

تازيزه خوشه ويسته كه م
دوو چاوه كانت ماچ ده كه م
سلاويكي پيشمه رگانه
گه رم و گور و شاعيرانه
پيشكه شت بي له دووره وه
به دلي پر له نووره وه
هيوام سه ربه رزي و شاديته
تازايي و بي تازاريتيه

ده مي بوو له ري بوو چاوم
كه ياري په يمان پيداوم
له گه ل شنه بای سه حه ري
له بوم بنيري خه به ري
هر سوور ماني له سر په يمان
به رده وام بووني به دل و گيان
چاوه ري بوم هر هه نگاوي
له تو پيم بگا سلاوي
"سلاوي كه وهم گه شيني
ماندوو يه تيم وه حه سيني" *
به لام داخم نه و هيوايه
تايستاكه مالي تاوايه
نه وه ي بوت ناردم به ديارى
نه سلاو بوو، نه دلدارى
خه لاتت له دووره ري وه
بو من ماتم بوو له جي وه
په يامه كه ت گه ييه ده ستم
شيواندني ده روون و هه ستم
راچه نيم و رهق هه لاتم
تاوى ده تگوت كيوى ماتم
گوتبوت زور كورت و موخته سه ر
له توو له شورش سه ر و به ر
ته نيا يه كتان هه لبريرم

ژینم به یه کتان بسپیرم
گوتبوت کاتی به یه ک ده گین
خو به مرادی دل ددهین
که من به غار بیمه وه لات
دهس به ردهم له چه کی نه جات!

***

دوستی له میثینه ی دلم
خوشه ویستم، حزم، گولم
دوو ریت له بهر پی داناوم
به رینایی نادا چاوم
چاو له هیچیان هه لوه گیرم
ته نیا یه کیان هه لبر ژیرم
ریگایه ک تۆی تیدایه و بهس
تۆی خوشه ویست و تاقه کهس
تو که تازیزی، هاورازی
تو که له باس بی نیازی
تو که عه شقت له خوینمایه
تو که شادیت بو من لایه!

ریگایه که ی دیکه ش... تازیز
که تۆی له من کردووه زیز
ئاوینه ی ژینی تالمانه
رووناکی به خشی حالمانه
ریگه ی فهوتانی دووری یه
نه ئی دوو کهس، جمه ووری یه
راماله ری دهسته نگی یه
له ژیر چه پووکی به ری یه
نیشانده ری ری ئینسانه
ئینسان بی کۆت و زیلان!

ئه م ریگایه چر و سه خته

به لام سه رمه نزلې ته خته
ده گا به دنيای پر سه فا
که خیر و خوشی به تیکرا
بو هه موو زه حمه تکيشانه
مه رهمی هه موو دهردانه
له و ريگايه دا هه ر تو نی
به لکوو ديته بهر دهم بوئی ...
خوشی به مليون کریکار
زه حمه تکيش، ئينسانی هه ژار
که له م ژينه ناله يانه
له بييه شی زاله يانه
که راساون له وه بهدوا
نه هیلن دهور وا بروا
که تیک بدهن ئه م نيزامه
دائين نه زمی که به کامه.

ټه ری! ټازيزه ی چاوجوان
بويه چه کم کردووته شان
ريره وی ئه م ريپازه بم
له گه ل کاروانی تازه بم
ليره به چاوی روونه وه
خه نجه ری رق ده سوونه وه
که جه رگی جياوازی بدرن
فرميسکی هه ژاری بسرن
کورپه ی دلان ده لاوينن
به يه ک گه يشتن پيک دينن!

ټيستاش که وا ټازيزه کم
مه جبوورم پشکم هه لبدم
گه رچی يه کجار خوشم ده وئی
هه رگيز له دلم ناره وئی
هه ر چه ن دووريت بوم گرانه
تالاو، دهرد و ژه هر و ژانه

به لام شورش هلددهبثیرم
کورپه ی دل به خه م دهسپیرم
قونداغی چه کم ده گوشم
ئه وهنده دنیا ده پرووشم
تا توئخی ئاخو به رده دا
دهرووخی و ده بی هه لوه دا
به سه ر چی به کره شهیتانه
درکی ریی زین و مه مانه!

***

ئه ری! تازی دی ده زگیران
گه ر بم خه به سه ر دوو رییان
ئاوا ری هلدده هاویرم
به و جوړه وه لام ده تیرم
به لام قسه ی ئاخو رینم
بو تو یاری له میثینم
ئه وه به توش بیسینی به ند
ئه و به نده ی که ژیانته ته ند
به ندی کوئی باب و باپیر
که کچ له مال دا ده کا گیر
هسته تازیزه، وه ره لام
وه کوو من که له شورش دام
با چه ک وه رازینی بالات
پاراو بیی به ژنی والات
وه ره من و تو ئا لیره
روو به رووی چی تال و سویره
له ژیانته کومه لمان دا
ژان هینه ره له ئینسان دا
شیرانه و ئازا راوه ستین
پشت له پشتی به کتر به ستین
تیکوشین بو ئه و دنیا به ی
خوشه ویستی گشتی، پایه ی ...

کوشکی هه موو خیزانیکه
سهیرانگای هه ر ئینسانیکه.
نهک هه ر من و تو دلدارین
بروانه هه زار هه زارین
ئهوانه ی که وهک من و تو
زنجیری کۆنیان له ئهستو
گریدراوه و حه به ساون
دلدارانی لیک دوور ماون.
وهه تیکدهین ئه م نيزامه
که قهید و بهندی بی تامه
که برسیه تی و هه ژاریه
ماتی و دیلی و بی زاریه
که بو رهنجبه ری دهس بهتال
مه رگه به روژ و مانگ و سال!
من نامه وی ئه م به ساته
که ئازادی تیدا قاته
جا چون لاده م له م ریگایه
که نه جاتی گشتی تیا به!

نا... تازیزه! سه ره برزانه
ده رومه پیش و بزانه
بویه ده ژیم و ده جه ننگم
که له م ژیا نه دلته ننگم
ده ژیم بو ژیا نی تازه
مه رگ ده که م په ره وازه
بو ئه م ئامانجه پیروزه
مه رگ و ژینم، لا نه وروزه!

* له شیعریکی ئه حمه د بازگر

تهنگانه

فیدای دهر د و به لا و تهنگانه بم، کاتی که هات
له یاران و نه یاران هلددهاویری به سات
دهزانی نهو دهمی کی لیت دهپرسی و دئی به هاوارت
دهبینی کی وه کوو بلقی سهر تاو، هلدئی له لات!

سیسییر ، ۱۳۶۲-۱۰-۲۷

***

پهیکه‌ره‌ی ئازادی

ولاتی له‌ خوین دا ته‌پیو!

ده‌نگت دیت و

ده‌نگت نایه!

چاوت لییه

چون بی‌ په‌روا

به‌ربوونه ریشه‌ برینت

له‌ هیوا و ئاواتی شادی

هه‌لکه‌نینت!؟

چاوت لییه

چون بی‌ په‌روا

له‌ گیانت بوونه ره‌شه‌ با

ده‌سووتینن مال و حالت!؟

چاوت لییه

ئیت بوونه‌ته‌ گێژه‌لووکه،

هه‌لده‌پیچن

به‌ با ده‌ده‌ ن

ده‌سره‌نجی ساله‌ها ره‌نجت،

ئاگر ده‌ده‌ ن...

جگه‌رگوشه‌کانی گه‌نجت!؟

چاوت لییه
چون مه‌شخه لی
پیکه‌ره‌که‌ی ئازادی
له ئامیزت دا
ره‌نگ په‌ریو ...
دهم کپ کراوه‌وه و
دوو‌که‌ل ده‌پرژینیه‌ سهر
جه‌سته‌ی ماندوو و بریندارت؟!

***

ولاتی له خوین‌دا ته‌پیو!
ده‌نگت دیت و
ده‌نگت نایه!
نه‌ت‌ده‌زانی
له لای توش دا
دپک
هر جهرگ درینه و
گول هه‌لوه‌رینه
ره‌شه‌با؟!

هيوای ته مجار

جاری جاران
له تاو ژان و دهر د و ئیشی
رنجه رویی
رووت ده کرده
مهرقه ده کانی ته سحابه ی
هاو زه مانته،
تیر ده گریای.
وه کوو مه زلوومی دس به سته
تیر ده نالای.
ده لایه وه و بی پنا
ته مامه نندی چاره سازی
چاره سازان،
داراییت ده کرده قوربان
ده تکرده گه ده ی بی بنی
هموو شیخ و شهیتانه کان!

***

جاری جاران
هر که زریان
دهیدا له قاچ و پهل و پوت،
چزه له جه رگت هله ده ستا...
ده تکرده هات و هاوار و
تووکت ده کرد له نه داری
له هه ژاری!
رئ ده که وتی و ته زوو گرتوو
تووشی هر کووره یه ک ببای

سینگت دنا

به ناخی گر و دووکه‌لیا و ...

ئاگر له لات هەر ئاگر بوو!

***

جاری جاران

که کیرد ده‌گه‌یه ئیسقانت

ده‌تقیژاند و

رووت ده‌کرده کیو و سه‌حرا!

ده‌جمای وه‌ک بوومه‌له‌رزه و

خوت به جه‌رگی عه‌رز داده‌دا!

ری ده‌که‌وتی

وه‌ک لافاوی بی‌ئنجامی هاوینانه،

جّله‌ودارت

هەر دهمه‌ی شیوی

که‌ناری ...

ده‌یان دا به تاشه‌به‌ردا

قه‌د و بالات!

وه‌رده‌سوورای هه‌ناسه سوار ...

ده‌یان کردی به مل گوما!

جه‌سته خه‌سته

ده‌یان بردی

ده‌یان هینای

وه‌هایان بیراز ده‌کردی

پشتت ده‌شکا و

چۆکت ده‌دا

ده‌رشایته‌وه و

خوینی رق و

خوینی نفره‌ت،

خوینی شکستت داده‌نا!

***

جاری جاران

که تووشت دهبوو به تووشی
دهردی نههاتی کویلهتی،

رادپسکووتی

نیوهو لا!

نیوهی لهشت

خوی دهکرده ناو مهیدانا

تیدهکوشا

بن بر کا

دهردی نهرداری و

نهپیدهتوانی!

نیوهکهی تر

دهرگای دهمی

قفل کراو

زنجیری کۆن

له پی خراو،

دهرزا له ناو کونجی مالآ

دهشکا

له ژیر زهبری توندی

کویلهتی دوو لایهنه دا

به ههژاری!

تووش خۆت

به دهستهکانی خۆت

چاپۆکت به سهر دادهدا

بهندت دهکرد

پهستت دهکرد

دهت رووشاند دیمهنی پاک و

بی غهوشی ئەم لای پیکه‌رت!

***

جاری جاران

که داگیرکه ر
پیی له ده لی گهرمت دهنه
تا کوو بیبری
نهفهی گهرمی پر هیوات ...
دهستی یاری و وهفاداریت
دهخسته سهر شانی ههرچی
جامانهیهک له سهر سهری
وشهی نازادی گووتبایه!

جاری جاران
به دهس نادوسته راراکان
ههزاران جار
دهکرای به قوچی قوربانی!
تالای زهردی چۆک دادان و
تهسلیم،
خۆ به دهسته وه دان
وهک رهنگی زهردی زهردویی
دهخرایه سهر روومه ته کهت ...
ههله کهرا له دهشت و چیا و
مهزرا و
ناو مال و
کارگه کان!

***

جاری جاران
ساوای کال بووی
گرووت دهگرت بو نازادی و
پارووبادهری سهر سفرهت
نازادیان
دهکرده بووکه شووشهیهک،
دهیان خسته باوهشته وه و
گرووی ساواتیان پی دهشکاند!

تازادیان

ده کرده پیکره‌یه کی گلینی بوش،

له گهل یه‌که م‌فیته و فوو دا

هله‌ده‌وه‌را به بالاتا و

ده‌تدی دیسان

چه‌نده ئاسان

خویان خستوه‌ته سهر شانت

چه‌وسینه‌رانی هاوره نگ و هاوزمانت

لاری به‌ره‌کانی سهردار

سهرداره‌کانی نه‌یاری

ئیویه هه‌ژار!

***

به‌لام ئه‌مرو

رووی ته‌مننات

نه‌کردوه‌ته هیچ سهردار و

هیچ پاشایه‌ک!

ئه‌گهر چاوه‌گه‌شه‌کانت

ده‌ک‌یه رووی ئاسمانی شین

ته‌مات ته‌نیا

په‌له‌ی سهره‌وه‌رزی ساله!

چاوه‌کانت

تیشکی گه‌شیان لیّ ده‌باری و

سو‌مای تی‌ژیان

ده‌روا هه‌تا ناوه‌روکی

چه‌ند و چوونی

هه‌موو ده‌عیه و

بانگی سهره‌وه‌ر له‌سینگ‌دانیک!

ئیستا ئیتر ده‌سته‌کانت

داری ده‌ستی

ئاگردامرکینه‌ر نین و

نادهن له خو...!

خیرا خیرا

وهک تینووی

تامه زروی چوریک تاوی کانی

شیعری له تیفی هاوسه نگی

ده پیرینن به سهر نیوهی

ته واو له بیره وه چووبووی

په یکه ره ی له یه ک نه پساوت.

خیرا خیرا

دهسته کانت

مه چه کی هیوا ده گووشن

پرچی شۆری

هاوری په کانی بهندی مال

لاده دهن

له سهر روومه تی

گه رمای شورش گرتویان دا!

***

ئه مجارمیان

هه وینی بانگی نازادیت

نانی سفره ی رفینراوی

به شمهینه تی کوردستانه!

که لاوهی

به قورگیراوی

"خانه" ناوی

رهنجبه ری بی خان و مانه

که روژ و شهو

ده شکیت و

ده پلشیتته وه

له ژیر کار دا

له ژیر بار دا

له دیهات و کووره خانه

له خدمت ساحه‌بی کار و
نامرزی کار،
ساحه‌بی سه‌روهت و عانه!

گوتنبرگ ، نوامبری ۱۰-۱۹۸۶

***

بۆ بزەى تۆ

من دهمهوى
تەرمى رەشى شەو بنیشم
لە تابووتىكى دارزاو
بە هەوداى نوور!

من دهمهوى
چراى هەتاویكى بە هیز
هەلکەم بۆ ریبوارەکانى
چىای سەخت و تەنگەبەر بر!

من دهمهوى
چى ریگە و بانى ئەم خاکە
داپۆشم بە فەرشى نەرمى
سەوزەلانى وەکوو حەریر...
لە ژیر پىی مندالەکاندا،
بو بیستنى سروەى گەرم و دلرفینى
بزه و پیکەنین و قاقای
خەمرەوین ...
هەست بزۆینیان دا!

گوتنبرگ ، ۱۹۸۶.۱۲.۱

***

وینہی ناتہ واو

تازیزہ بچکولانہ کہ م

"ہانا"

ہہ ناوی دوور کہ وتوو!

نہ مدیتووی و

تو ش نہ تدیوم ...

ہیندہی تاسوی

وردی نوو کہ دہرزی یہ کیش!

نہ مان بیستوہ

دہنگی یہک!

بی خہ بہرین

لہ رہنگی یہک!

تہنیا پیناس

وینہییکی کرچ و کالی خہت دراوہ

کہ لیو و روومہتی گرتووی،

واتہ تہنیا

لا لیویک و

لاجانگیک و

چاوی راستت

لہ بہر دہمی

چاوہ برسپہ کانم دایہ!

***

"ہانا"

کزہی جہرگی

گر تیبہ ربووم!

تو لہ و لایہ

گر و گالی پشکوٹنی

خونچه‌ی ته‌مه‌نی سالته.

تو خه‌ریکی

به گاگۆلکه و داره داره

خۆ له توخی ساردی عه‌رز

بکه‌یه‌وه ...

بیه سهر پی و

من بیه‌شم

له دیتنی

هه‌لچوونی تۆی نازه‌نین دا

به سهر بالای

گری گری

داری ژین دا!

تو له و لاوه

ورده ورده

سامی دیوه‌زمه و هه‌یکه لی

ناشاره‌زایی ده‌شکینی و

دیه پیشی!

به گور ده‌گری

هه‌ر که پاساری ئاواتت

لاقی بشکی

یا په‌ریکی بچکولانه

له باله خنجیلانه‌کانی

هه‌لوهری!

پیده‌که‌نی!

وه‌ک تاوه‌بارانی هاوین،

نه ده‌ربه‌ستی کاتی

نه کار.

پیده‌که‌نی

هه‌ر که جامی قدی‌دانت

بسکی شنه‌یه‌کی ساکار

بیزوینی!

***

تازیزه بچکولانه که!
تو له و لاوه
گه مه له گه ل ژیان ده که ی!
من له م لایه
کایه له گه ل نه مان ده که م!

تو به په نجه نهرمه کانت
شاری بی دیوار و شووره
له سر نیوچاوانی عهرز
هه لده قه نی و
من له سر دیواره کانی
تاسه له سر نیش تووی دلم
له چالی ره شی زیندان دا
وینه ی نیوه رفینراوت
هه لده قه نم!

ملکی مه منووعه

من دهیلیم و له بیرتان بی
کۆرپه شیرینه کانی گول!
ئه و کاتهی که ئیمه لاو بووین
ته می شه و نه ده برایه وه و
بالای روژی شی داده گرت.

ئیمه برسی تیشکی روژ بووین
ئیمه تینووی خه وی خوش بووین
ئاخر خه ومان
له ناو تاریکه سه لاتی
شه وی ره شی بی پایان دا
ده زرا
به باللۆره ی توپ و
بۆمب و
ویژه ی خو مپاره و
کاتیو شا!

یا ... نا ...
له زی ره ی
دهرگا کان
که پیکدا ده دران له نه کاو
تاریک و روونی به یانی
به نووکه شه قی دا گیر که ر
بو ده سگیری
داده و کاکه!

***

من دهیلیم و

کۆرپە شیرینەکان ئیوہش

لە بیرتان بێ!

خەندە

ملکی مەمنووعە بوو...

لە کاتی لاوی ئیمەدا و

قاقای پیکەنین و شادی

هەر دوو بالەکە ی چنرابوون!

ئیمە روومان

هەوری گرژی

باخی بەرینی پاییزی

ئاسمان بوو

تال بوو،

ترش،

وہک بەرسیلە!

تاخر مەیدانی ژیانمان

لە ژیر تەرمی مین

نیشرابوو!

ئیمە دلمان

مامە خەمە ی

بێستان پەرایی هاوین بوو و

چاومان

ئاوینە ی تارمایی

تەیارە و تانگ،

قەلاچۆی ئاوەدانی مەنگ

کەلاوہ و کوچ!

***

منالەکان،

رووناکایی چاوەکانم!

کوترە شینکە ی

رەویوی شاخ

تالای ناشتی خوازیمان بوو.

ٲٲمه خهونى شهوى تارمان
ٲاسايش بوو و

كون به كون
له شاخ و كيوا
هر دهگه راين بو هيلانهى
كوتره شينكهى
له دهس چرومان!

***

من دهيليم و
ٲيوهش
كورپه شيرينهكان،
له بيرتان بئ!
كوتره شينكهى ٲازاديمان
دهخيلي بزهى زينتان بئ!

دیاری

مناله کان
دیاری ئەمسال
ئایا گەیشته دەستان؟!
تامی چون بوو؟!
رەنگی چۆن بوو؟!
بۆنی چون بوو
ئەی ئازیزە چاوکالەکان؟!
نازانن ...؟!
لە بیرتان نیە؟!
دەنگی ئاویزە ی خەیاڵ و
خەونە تالە کانتان نیە؟!
***

پیت و ابوو
چی دەبی
دیاری
سالی تازە ت،
مناله بەستە زمانەکە ی
کوردەواری
ئۆستیمووری
جاکارتا...
هیند
ئەفریقاییی؟!
***

کویراییم داها
ئازیزە
چاوی مامە...!

تامی تال بوو!
وهک ژهقنه مووت
به سر عه رزی

تازه زاوی

به هاری برسیتا باری و

بابه ی کرده

کۆله وه ژی

سه د ساله ی تاگر تیبه ربوو!

چاوم لیبوو

چاوی مامه!

له گهل تاگره سووره ی نه وروز

له و کاته ی دا

دلت چروی

هیوای شادی

سالی تازه زاوی ده دا...

عه رزی ژیر پیت

بوو به تفی روو له حه وا و

له گهل بارووت

له گهل مین دا

له گهل حیرسی بی پایانی

سه روهت و سوودی "بووفوش" * و

براکانی زهرد و سووری

مروث خوری؛

چوویه عه ویقی تاسمان!

گوتنبرگ، به هاری ۱۹۸۷

* "بووفوش": کارخانه ی چهک و تهقه مهنی سویدی یه.

***

به كوردی و كورتی

دهلیم رهنجم به با نادم
دهلین په ککوو ته مه عکاری!!
دهلیم قهت سه رنه وی ناکه م
دهلین مغرور و به دکاری!
دهلیم پشتم له ژیر بار دا
چه ماوه، چیکه بر ناکه م
ده لین دیسان محاذالله
که ته پلوسیت و لاساری!
دهلیم دهر دم هه زارانه
ژیانی سهخت و پر ژانه
نسییم بیبه شی و مهینه ت
په روژی و رهنج و بیزاری!

کلۆی دینم له سه ر رییه
نه زانی و جه هلی بی جییه
ئه وهی تیوی سته م، جه و ره
له من ده کرای به یه کجاری!
دهلین کویری و له ری دهر چوو
له کاری خوا نه گه یشوو
که می عه قل و که می کوشش
دهنی بنیادی سالاری
ئه گهر بی نان و بی مالی
ئه گهر بی سه روه ت و حالی
ده لیلی روونه ناشوکری
ته وه زه ل، لات و بیعاری!
دهلیم عه قلم له سه ر جییه

ههچی کاره و له ههر کوییه
به بی من بلقی سهر ئاوه
منم رهنجم دهکا یاری!

منم خولقیینهری سهروهت
خودای دارایی دنیایه
کهچی من ههر له ژیر بارم
به ئیوه براوه سهرداری

ههتا دارایی من کاره
بناغهی زولم بهرپایه
لهبۆ ژین، هیزم نهفرۆشم
تهتۆش بو سووده کریاری!

شپين

من دهنانم
ههتاو له كوئى تاوا دهبيى ...
- له ناو دهرىاى هارووژاوى
چاوى چاوهريى منالى
بو توژى قاوتهى شيرين و
ههلى له دهس ههراكردوى
گه مهي ته مهن
له بهر زيړه ي پيټا پيټاى
گولله و ساروخ،
له سهر مالى!

من دهنانم
ههور له كوئى ده گرمينى ...
- به سهر ټو ډوله شينه دا
كه چهنده ها شوړه لاوى
وه حشيانه
تيډا كوژرا!

من دهنانم
ههتاو له كوئى تاوا دهبيى ...
- له بن گويسه بانى مالى
ټو مروڅه شه و لى هيلاك كراوانه ي
كارى گشت ټم دنيايه يان
دهسگيرانه و
دهردى دنيايان ميوانه!

تیک گه‌یشتن

تَه‌گه‌ر به زمانم زانیبای
ملوانکه‌یه‌ک وشه‌ی سوورم
ده‌هۆنیه‌وه
له کانگای دلی به ئومید ئاژه‌نراوم!
ده‌مخسته سهر ده‌رگای دلت و
رامده‌سپاردن
له گه‌ل ههر ترپه‌یی دلتا
بسرکینن
بچریکینن،
تاسه و ئاوات و خرۆشی
هه‌ناسه‌ی ئه‌و دنیا‌یه‌ی وا
بوی په‌روشم!

تَه‌گه‌ر به زمانم زانیبای
سه‌رم ده‌کرده سهر رانت
چیروکی دارستانیکی روژه‌ه‌لاتم
بوت ده‌گوته‌وه!
دارستانیک که به روژا
به‌ر ده‌بوونه گیانی ماندووی
له بن‌را
ده‌یان برپه‌وه و
له گه‌ل تاریکانی ده‌هات
ده‌جوولآوه،
پر به برینی کوله‌واری
دیسان سه‌ری هه‌لده‌داوه!

تہ گہر بہ زمانم زانیبای
دادہ نیشتم بہ رانبہرت
چاوم دہبریہ ناو چاوت
شیعری کیژ و کور گہ لیکم
دہ خویندہ وہ

کہ چہ کیان دہ خہنہ قاقا
لہ سہر شہ قامی پہلبہ ستووی
شاری لہ سہرباز و چہک دا
خنکیندراو!

شیعری تہ و کیژ و کورانہی
کیو دہ گرنہ باوہ شیان و
وہک ہہ وری تاویتہی باران
خوشہ ویستی دہ بارینن
لہ کارگہ و مال
کووچہ و کولان!

ههستی سه‌براو

بناغه‌ی ته و دیوارانه‌ی
به‌ر به نیگا‌کانم ده‌گرن
ده‌لیی له سه‌ر دلی من دا
رۆنراون!

بۆیه هه‌ر جار که دیواری
په‌رژینیی
دیته به‌ر چاوم
دلم وه‌ک مه‌لی سه‌ربراو
خۆ هه‌لده‌دا،
به‌ری هه‌ناسه‌ی ده‌گیرئ و
لیم ده‌که‌ویته گیان‌ته‌للا!

دیواره‌کان
تیشکگری یاسا و هه‌ریمی قه‌ده‌غه‌ن!
یه‌ک له ده‌وری لێوه‌کانم
قه‌راوله و
راو ده‌کا هه‌ر قاقایه‌کی پیکه‌نینم
به‌ مالکیت
به‌ خیزان،
به‌ خوا و
درۆ!

یه‌کیکی تر
قه‌لایه‌کی کونبیری ره‌ش
له‌ ده‌وری "هه‌ریمی پیروز"
هه‌ریمی مال

له بهر چاوم دهچه قینى!

سه دانى تر

چنگيان دهخنه ناو ميشکم

ناو ئي حساسم

بيرم

ههستم،

خو دهخنه سهر خيالى

شهيداي فرين و سه فرم و

سهرى ده برن!

به پيى ياسا

هر خيالى

بو باله فرکى

له فهزاي

تازادى دنيا دا

نابى!

داب و ياساي كوڤن و كوڤرى

دهوراندهورى ژين ليگرتووم

پهيكه رهى ديليبى ئينسانن.

خهنجهرى كيان به دهسته وه و

وهك جه لادىك

كورپه ي تاره زوم ده كوژن!

دهبنه په رده و

سيماي

تاسمانى خه يالم

داده پوژن!

چراى ژينى

تستيره شهيدايه كانم

ده كوژيننه وه و

چاوه ترووكيى

چاوى راز و

تئينى سنوورپه رينم

له دار ددهن!

دیواره‌کان

هاوپه‌یمانی

له دارده‌ره‌کانی هستی

دهروونیمن!

له چوارچیوه‌ی به سامیان دا

دنیا ده‌کنه هزاران

زیندانی لیک‌داب‌راو و

تاسو له بهر چاوانم دا

ده‌خنکینن!

ریم لیده‌گرن وه‌ک په‌پوله

بال بکیشم

بو سهر روومه‌تی ههر گولی

دل بیخوازی و

له چیژی ئەئینی ئازاد

چوار بهندی حسره‌ت و تاسه‌م

لیک بترازی!

گوتنبرگ، ۱۹۸۹.۶.۲۶

***

له نیوان دوو پهردهی ژین دا

ٹیوارہی گہرہ کہ کہمان
پہردهی شانویہ کی روونی
ژیانیکی ہمہ رنگہ.
فیلمی حسانہ وہی روژہ و
له کارخانہی قسلی شار را
دهیان جه لالی کریکار
به بونی بهردی سووتا و
رہنگی پهړیوی قسلہ وه
به ره و مال دهنیریتہ وه!

نہم تیوارہ
دهستی له کار وچان گرتوی
گولی و حمہی خشته برہ.
دهستیہک نان له باوہش دا
هہلتهک هہلتهک
بونی نان و تیوارہی روژ
دهپہستیون له کولان و
دهرگای "توخہی بو پشوویہک"
له مالی چول
ده کہ نہ وه!

***

ٹیوارہی گہرہ کہ کہمان
مہیدانی گہلیک چیروکی
خوشہ ویستی
نہنوسراوہ!

تټوه هټيرو

هرچي روژه له م کاته دا
دروازه دهخاته سهر پشت،
به نيوه و لا

وهک په يکه رهي خوشه ويستی
پييه وه هله دوه ويستی و
کوکوختي پر چاوه رواني نيگاکاني
ريگهي پر له ترپه و خورپهي
بهر کولانيان

به شوين يار دا
دهپشکنی!

تټوه دهنگ دي!

دهنگي ههنگاوي تټسپايي و نهرمي "کاوه" ي تازه يار دي!
تټوه بوني تاشنا دي
بوني رانک و

بوني چوغهي تازه شتراوي قهه نه شکاو،
بوني عهتر و تودکلوني

ريشي له بن را ليدراو!

تټوه تټفينه و

تيواره ي تټم کولانه

پر دهکا له خورپه خورپي
دله خورپهي

دوست و هه فال و دهزگيران!

تټوه ده ليبي

ديواره کان بوونه چاو و

چاو له يار دهرده پهرين!

بويه به غار

نيگاي عاشق

يهک دهرفينن ...

بزه خو پيک ده گورنه وه و

ليو

تاگر بو يهک ده تيرن!

له تيواره ي کولانه کاني گهرهک دا

هه موو روژئ
چهند ئەفینیک دینه دنیا
تف له قهید و بند ئەکەن و
سنووری تەنگ دەپەرین!

***

ئیارە ی گەرە که که مان
تاهەنگی فینک که ره وهی
دهروونی سووتاوی کاره!
ئیزگە ی دەنگ و باسی گشتی
سەر سهعاته و
پر به ده رگای هەر کۆلانی
به کۆمه ل ژن
ئەستیره ی که سک و زەرد و سوور
له دهوری خۆی دهو روو کینی!
باس ههزار باس!
باسی کچی ره دوو که تووی هه سه ن مه لا
باسی سەر به هه وئ بوونی
سپه م جارە ی
داده خه جی
باسی ده رماندا و کرانی عه له جاسوس
دلپیی کردنی مامه
مانگرتن
خۆپیشاندانی کریکاری شه هره داری و کووره خانه،
وتاره که ی "مافی ژنان"
له سەر ئیزگە ی دهنگی شورش
میوانه کانی ئاباجی
کفته و شو رباوی سووتاوی مالی قازی
ده سمالی تازه ی حه یبه
له دهوره ی قاتی پینخور و نانهرق دا
باسی مندالی چلمن و بی ده رپیی ده ر و جیرانان
باسی هه تاو

باسی بیّ روحمی و بیّرحمی مه‌لا و تهللا
باس ههزار باس ...
لومه‌ی توه‌ی که خۆت نیته و
دارا فه‌خری پیوه ده‌ کا!

گوتنبرگ، ۱۹۸۹.۷.۲۱

***

فهرهه نگوک

باطن: دەر وون

بنياد: بناغه، پايه

به ندهن: له ش

بي خان و مان: تاوارة، دهر به دهر

تەريقت: رهوشت، تايين

تەوه زهل: له ش گران، تەمبەل

حُجَب: شهرم

حيات: ژيان

رهنجوور: نهخوش، رهنج كيشاو

زه رده بوو: پيگه يشتني گنم و خه له ي تر

سايه: سييه ر

سهرهت: دارايي

سيما: تەرز و شيوه

شهقه: داري بن ههنگلي شهل

فهزا: فضا، گهر دوون

قهرتاله: سه وه ته ي ميوه

كوکوختي: كوتره باريكه

كوشش: تهقالا

گلين: خاكي، له گل

مِضْرَاب: ئەو تيكه ئاسنه ي كه بو ئيداني تار كه لكی لی وه رده گيری.

مَغْرور: له خوڤايي

وه سف: وصف، تاريف

هه ودا: تا، داو